ПРОГРАМА ЗА УСОГЛАСЕНОСТ

НА АД МЕПСО - СКОПЈЕ

ВО ОДНОС НА ОБВРСКИТЕ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ

ОД СОПСТВЕНИЧКОТО РАЗДВОЈУВАЊЕ

Јануари 2019

Врз основа на член 73 од Законот за енергетика ("Службен весник на Република Македонија" бр.96/18), а во согласност со член 19 од Статутот на Операторот на електропре-носниот систем на Македонија, Акционерското друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост, Скопје, АД МЕПСО - Скопје ("Службен весник на Република Македонија" бр.206/18), Управниот одбор АД МЕПСО - Скопје на 6-та седница, одржана на ден 18.01.2019 година, по претходно одобрување од Регулаторната комисија за енергетика со Решение бр.02-90/1од 18.01.2019 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА УСОГЛАСЕНОСТ НА АД МЕПСО - СКОПЈЕ ВО ОДНОС НА ОБВРСКИТЕ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД СОПСТВЕНИЧКОТО РАЗДВОЈУВАЊЕ

1. Предмет и цел на Програмата

Со оваа Програма за усогласеност (во понатамошниот текст: Програма) се утврдуваат мерки со кои се исклучува можноста на Операторот на електропреносниот систем на Македонија, Акционерско Друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост, Скопје (во понатамошниот текст: АД МЕПСО-Скопје) за дискриминаторно однесување кон корисници на електропреносниот систем по било кој основ, се дефинираат обврските на вработените во реализацијата на Програмата и се утврдува начинот за следење на усогласеноста на работењето на АД МЕПСО - Скопје во однос на обврските за сопственичко раздвојување и други обврски утврдени со Законот за енергетика и оваа Програма.

Целта на оваа Програма е да се обезбеди транспарентно и објективно постапување на АД МЕПСО - Скопје кон корисниците на електропреносниот систем.

2. АД МЕПСО-Скопје

2.1. Воведни информации

АД МЕПСО - Скопје е друштво коешто врши дејност пренос на електрична енергија, управува со електропреносниот систем во Република Македонија и кое има обврска за обезбедување на јавна услуга и не врши и е независно од вршењето на други енергетски дејности во согласност со Законот за енергетика. Основни цели и работни задачи на АД МЕПСО - Скопје се да обезбеди непречен пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, односно сигурност во снабдувањето со електрична енергија. Со донесување на Законот за преобразба на Електростопанство на Македонија од 2004 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/04) во Република Македонија се создадоа услови за преструктурирање на дотогаш вертикално интегрираното претпријатие за производство, пренос и дистрибуција на електрична енергија АД „Електростопанство на Македонија" во три новоосновани претпријатија: АД МЕПСО - Скопје (претпријатие за пренос и организирање на пазарот на електрична енергија), АД ЕЛЕМ - Скопје (претпријатие за производство на електрична енергија) и АД ЕСМ (претпријатие за дистрибуција и снабдување со електрична енергија). Со функционалното разделување на овие дејности се направи првиот чекор кон процесот на либерализација на пазарот на електрична енергија.

АД МЕПСО - Скопје е основано со Одлука на Владата на Република Македонија од 2004 година, и е регистрирано во Трговскиот регистар на надлежниот суд во Скопје на 31.12.2004 година.

АД МЕПСО - Скопје е сопственик на електропреносната мрежа што се состои од трафостаници, линиски инфраструктурни објекти - далекуводи, постројки, објекти и средства што се во функција на вршење на енергетската дејност пренос на електрична енергија и управување со електропреносниот систем.

АД МЕПСО - Скопје од 14.11.2005 година, е носител на лиценца за вршење на енергетската дејност пренос на електрична енергија со евидентен број ЕЕ - 01.02.1/05/2/17, која е со рок на важност до 14.11.2040 година.

АД МЕПСО - Скопје е членка на Европската мрежа на оператори за пренос на електрична енергија (во понатамошниот текст: ЕНТСО-Е) од нејзиното основање во 2009 година. Во ЕНТСО-Е членуваат 43 преносни систем оператори од 36 земји во Европа. ЕНТСО-Е е основано согласно Третиот пакет на законодавство за внатрешен пазар на енергија на Европската унија (во понатамошниот текст: Трет пакет). Главна цел на ЕНТСО-Е е да одговори на предизвиците на промените на електроенергетскиот систем истовремено обезбедувајќи сигурност во снабдувањето.

За да се исполнат одредбите од Законот за енергетика кои се однесуваат на сопственичко раздвојување на вршителите на енергетски дејности, се спроведе постапка за пренос на сопственоста на акциите од Владата на Република Македонија согласно член 237 од Законот за енергетика. Владата на Република Македонија на 24.07.2018 година донесе Одлука за пренос на акции од сопственост на Владата на Република Македонија во сопственост на Министерството за транспорт и врски бр.44-6841/1 од 24.07.2018 година, согласно која се изврши сопственичко раздвојување на АД МЕПСО - Скопје како оператор на електропреносниот систем на Република Македонија.

Акциите на АД МЕПСО - Скопје се во сопственост на Министерство за транспорт и врски и истите се запишани во Централен депозитар за хартии од вредност на Република Македонија на ден 01.08.2018 година. Министерството за транспорт и врски како единствен акционер во Собранието на акционери на АД МЕПСО - Скопје не смее да бара ниту да прифаќа упатства или насоки од Владата на Република Македонија или друг државен орган. Со Собранието на акционери претседава министерот за транспорт и врски или лице кое тој ќе го овласти / ополномошти.

2.2. Организациска структура на АД МЕПСО-Скопје

Управувањето со АД МЕПСО - Скопје е организирано во двостепен систем со Надзорен одбор и Управен одбор. Надзорниот одбор врз основа на Законот за трговски друштва и Статутот на друштвото, врши контрола и надзор над работата на Управниот одбор, кој врз основа на Статутот има најшироки овластувања за одлучување и управување со АД МЕПСО - Скопје. Членовите на Надзорниот одбор ги избира Собранието на акционери на АД МЕПСО-Скопје, додека членовите на Управниот одбор ги избира Надзорниот одбор. Управниот одбор е составен од претседател на Управниот одбор кој воедно е и генерален директор, заменик на генералниот директор, како и директори на секторите и подружниците во состав на АД МЕПСО - Скопје:

- сектор за правни и општи работи,
- сектор за финансиски работи,

- сектор за информациони технологии и телекомуникации,
- подружница оператор на пренос на мрежа и
- подружница оператор на електропреносен систем.

Согласно Законот за енергетика АД МЕПСО - Скопје како носител на лиценца за пренос на електрична енергија не може да има лиценци и да биде вклучено во вршење на дејностите производство, дистрибуција, трговија и снабдување со електрична енергија, како и не може да има лиценца за организирање и управување со пазарот на електрична енергија. Имајќи го ова во предвид АД МЕПСО - Скопје основа и е сопственик на друштво Македонски оператор на пазар на електрична енергија - МЕМО ДООЕЛ Скопје, запишано во Централниот регистар на Република Македонија на 8 октомври 2018 година.

2.3. Независност на Управен одбор и Надзорен одбор на АД МЕПСО-Скопје

Со цел да се обезбеди независност на операторот на електропреносниот систем, исто лице или лица немаат право во исто време:

- директно или индиректно да учествуваат во управувањето и раководењето со друштво што врши некоја од дејностите производство и/или снабдување со електрична енергија, и во исто време директно или индиректно да управуваат или остваруваат друго право во операторот на електропреносниот систем,
- директно или индиректно да учествуваат во управувањето и раководењето со операторот на електропреносниот систем и во исто време директно или индиректно да управуваат или остваруваат друго право во друштво што врши некоја од дејностите производство или снабдување со електрична енергија, и
- да именуваат членови на орган на надзор, орган на управување на операторот на електропреносниот систем, и во исто време директно или индиректно да управуваат или остваруваат друго право во друштво што врши некоја од дејностите производство и/или снабдување со електрична енергија.

Горенаведените ограничувања особено се однесуваат на користење на право на глас, избор и именување на членови на Управен одбор и Надзорен одбор на АД МЕПСО - Скопје или поседување на мнозински удел.

Членовите на Управен и Надзорен одбор на АД МЕПСО-Скопје:

- во постапка за донесување на одлуки согласно закон, не смеат да бараат ниту да прифаќаат упатства или насоки од Владата или друг државен орган, освен во случаите утврдени во Законот за енергетика, и
- не смеат да бидат избрани за членови на орган на надзор, односно на орган на управување на друштва коишто вршат производство, снабдување или трговија со електрична енергија или друштва коишто имаат можност за директно или индиректно влијание врз одлучувањето во тие друштва.

Како друштво што врши некоја од дејностите производство или снабдување се смета и друштво што врши некоја од дејностите производство или снабдување со природен гас, а не ги вклучува потрошувачите кои вршат некоја од дејностите производство и/или снабдување со електрична енергија, директно или преку друштво во кои учествуваат во управувањето, поединечно или заедно, доколку:

- на просечно годишно ниво се нето потрошувачи на електрична енергија земајќи го предвид нивното учество во произведената електричната енергија од друштвата во кои учествуваат во управувањето,
- вредноста на електричната енергија што ја продаваат на трети лица е незначителна во однос на другите нивни деловни активности.

2.4. Овозможување на транспарентен, објективен и недискриминаторен однос кон корисници на електропреносниот систем од страна на АД МЕПСО – Скопје

АД МЕПСО-Скопје е должен во рамки на своето работење да постапува во согласност со Законот за енергетика, на начин што ќе обезбеди транспарентен, објективен и недискриминаторен пристап кон сите корисници на електропреносниот систем, притоа не создавајќи повластена позиција на одредени корисници на електропреносниот систем за сметка на останатите корисници на електропреносниот систем.

АД МЕПСО-Скопје обезбедува еднаков третман на корисниците на електропреносниот систем при следните активности/процеси:

1) планирање и развој на електропреносната мрежа преку изградба на нови и надградба на постојните интерконективни водови со соседните држави, водејќи сметка за ефикасно искористување на постојните интерконективни капацитети и рамнотежата помеѓу инвестициските трошоци и придобивките за потрошувачите,
2) објавување на податоци и навремено обезбедување на информации за времето и начинот на доделување на прекугранични преносни капацитети на интерконективните далекуводи по пазарни услови, на транспарентен и недискриминаторен начин,
3) набавување на електрична енергија за покривање на загубите во електропреносната мрежа и електрична енергија за сопствени потреби, набавување и продавање на електрична енергија за компензација, со цел да се обезбеди сигурно и доверливо функционирање на електропреносниот систем, по пазарни услови, на транспарентен и недискриминаторен начин,
4) набавување на системски услуги за балансирање на електропреносниот систем и обезбедување на балансирање на електроенергетскиот систем и порамнување на отстапувањата и услугите за балансирање како и обезбедување на пресметување, фактурирање и наплата на услугите за балансирање,
5) обезбедување на инсталирање и одржување на мерни уреди за мерење на електрична енергија на сите мерни места во точките на прием и испорака на електропреносниот систем и доставување на податоци од мерењата до корисниците на системот,
6) обезбедување на пристап на корисниците на електропреносниот систем до мерните уреди што се во сопственост на АД МЕПСО-Скопје, и
7) други активности и процеси, во насока на обезбедување на транспарентен, објективен и недискриминаторен пристап кон сите корисници на електропреносниот систем, притоа не создавајќи повластена позиција на одредени корисници на електропреносниот систем за сметка на останатите корисници на електропреносниот систем.

2.5. Мерки кои АД МЕПСО-Скопје ги применува за остварување на транспарентен, објективен и недискриминаторен однос кон корисници на електропреносниот систем

Со цел да обезбеди транспарентност, објективност и спречување на дискриминаторно однесување во исполнувањето на обврската за обезбедување на јавна услуга, АД МЕПСО - Скопје во функција на оператор на електропреносниот систем на територијата на Република Македонија презема мерки за отстранување на секаков вид на дискриминација на корисниците на електропреносниот систем и тоа:

1) овозможува право на пристап, приклучување и користење на електропреносната мрежа согласно мрежните правила за пренос на електрична енергија, општите услови за пристап и користење на електропреносната мрежа, договорот за начин и услови за користење на електропреносната мрежа и надоместокот за користење на електропреносниот систем и лиценцата за вршење на енергетска дејност пренос на електрична енергија со евидентен број ЕЕ - 01.02.1/05/2/17.

Административното водење на постапката за приклучување на барателот (корисникот) на електропреносната мрежа е во рамките на службата за стратешко планирање, развојни анализи и приклучоци при одделот за инвестиции и развој, а самата постапка во АД МЕПСО - Скопје се спроведува од одделот за инвестиции и развој, подружница оператор на преносна мрежа, подружница оператор на електропреносен систем, сектор за информациони технологии и телекомуникации, сектор за општи и правни работи и сектор за финансиски работи.

2) овозможува еднаков третман на сите корисници на електропреносниот систем, односно при спроведување на постапки кои се однесуваат на набавка на електрична енергија за загуби, за сопствени потреби, за компензација и балансирање на системот ниту еден корисник нема да биде во повластена положба за сметка на друг корисник,
3) да ги образложи и прецизно наведе причините поради кои е направено одбивање на барањето за пристап на електропреносната мрежа,
4) да гарантира право на приговор по одлуките на операторот на АД МЕПСО - Скопје кој се доставува до Регулаторната комисија за енергетика,
5) да обезбеди јасни, прецизни, со образложение и во рок донесени одлуки за доделување право на користење на електропреносниот систем донесени од страна на АД МЕПСО - Скопје.

Овие активности се спроведуваат согласно правилата за набавка на електрична енергија за покривање на загубите во електропреносниот систем, правилата за набавка на електрична енергија за сопствени потреби, правилата за набавка на електрична енергија за компензација, правилата за балансирање, мрежните правила за пренос на електрична енергија, правилата за пазар на електрична енергија и правилата за доделување на расположливите прекугранични преносни капацитети (посебни за секоја граница), изработени од подружница оператор на електропреносен систем, усвоени од Управниот одбор на АД МЕПСО - Скопје и одобрени од Регулаторната комисија за енергетика. Постапките и активностите кои произлегуваат од овие правила ги спроведува одделот за управување со електроенергетски систем.

6) да гарантира доверливост на деловните податоци и информации и оневозможи злоупотреба на деловните тајни и информации кои што се добиени при вршење на

дејноста пренос на електрична енергија и управување со електропреносниот систем заради стекнување на деловна корист и да оневозможи преземање на дискриминаторски дејствија во корист на трети лица во согласност со Законот за пристап на информации од јавен карактер и Правилникот за деловна тајна на АД МЕПСО - Скопје.

Спроведувањето на овие активности, во АД МЕПСО - Скопје ги врши службено лице за посредување со информации од јавен карактер.

3. Службеник за усогласеност

Реализацијата на оваа Програмата ја следи службеник за усогласеност во согласност со Законот за енергетика и Статутот на АД МЕПСО - Скопје.

За време на својот мандат, службеникот за усогласеност не може да извршува друга професионална дејност, ниту да има интерес или деловен однос, директно или индиректно, со друштва од енергетскиот сектор или со нивните содружници или акционери.

Постапката за именување и разрешување, мандатот, делокругот на работа, работни обврски и овластувања, правата и обврските во однос на едукација и обука на вработените, забрана за вршење на друга професионална дејност, слободен пристап на информации на службеникот за усогласеност на АД МЕПСО-Скопје е пропишана со Правилникот за работењето, овластувањата, правата и обврските на службеникот за усогласеност.

4. Области во кои се следи усогласеноста

Службеникот за усогласеност, ја следи реализацијата на Програмата, од аспект на:

- независност, транспарентност, објективност и непристрасност во работењето на АД МЕПСО - Скопје,
- оневозможување на дискриминација на корисниците на електропреносниот систем по било кој основ,
- доверливост на деловните податоци на корисниците на електропреносниот систем,
- координација и соработка на АД МЕПСО - Скопје со други оператори на електроелектроенергетски системи, размена на податоци со операторите на други електропреносни системи и учество во работата на регионални и меѓународни организации,
- едукација и информирање на Управниот одбор на АД МЕПСО - Скопје и Надзорниот одбор на АД МЕПСО - Скопје и вработените на АД МЕПСО - Скопје во врска со постапување во согласност со начелата за независност, танспарентност и непристраност.

5. Начин на следење на усогласеноста

АД МЕПСО - Скопје е должен на службеникот за усогласеност да му ги даде на увид сите податоци и информации потребни за остварување на неговите овластувања и по негово барање, да му овозможи пристап до сите простори и простории во кои ја врши својата дејност.

Службеникот за усогласеност е должен да постапува согласно одредбите од Законот за енергетика, оваа Програма, Статутот на АД МЕПСО - Скопје и Правилникот за

работењето, овластувањата, правата и обврските на службеникот за усогласеност, согласно кои:

- го следи спроведувањето на Програмата и изработува годишен извештај за преземените мерки за нејзиното спроведување кој го доставува до Регулаторната комисија за енергетика,
- доставува извештаи до Надзорниот одбор на АД МЕПСО - Скопје и дава препораки во однос на Програмата и нејзината реализација,
- ја известува Регулаторната комисија за енергетика за значителни прекршувања во спроведувањето на Програмата.

6. Мерки против коруптивно однесување

Се забранува секаков вид на коруптивно однесување во рамки на АД МЕПСО - Скопје, односно, АД МЕПСО - Скопје ќе презема мерки за спречување на секаков вид на коруптивно однесување.

Коруптивно однесување на вработен, член на Управен одбор, Надзорен одбор или службеник за усогласеност опфаќа:

- директно или индиректно побарување или примање подарок или друга корист или примање ветување за подарок или друга користа за себе или за друг, за да се изврши службено дејствие што не би смеело да се изврши или да не се изврши службено дејствие што морало да се изврши,
- давање, ветување или нудење подарок или друга корист за себе или за друг за да се изврши службено дејствие што не би смеело да се изврши или да не се изврши службено дејствие што би морало да се изврши или лице што посредува при овие дејствија.

Секој вработен во АД МЕПСО - Скопје, член на Управен одбор, Надзорен одбор како и службеникот за усогласеност е должен, доколку дојде до сознанија или на било каков друг начин воочи ваков тип на однесување, истото да го пријави како коруптивно однесување.

7. Завршни одредби

Оваа Програма претставува акт на АД МЕПСО - Скопје и има задолжителна примена за членовите на Управниот одбор на АД МЕПСО - Скопје, членовите на Надзорниот одбор на АД МЕПСО - Скопје, вработените во АД МЕПСО - Скопје и службеникот за усогласеност.

Оваа Програма ќе се објави на огласните табли на АД МЕПСО - Скопје и на веб страницата на АД МЕПСО - Скопје.

Сите измени и дополнувања на оваа Програма се спроведуваат во иста постапка со која Програмата се донесува.

Оваа Програма влегува во сила со денот на нејзиното донесување, а ќе се применува со денот на одобрувањето од страна на Регулаторната комисија за енергетика.